

"צא לנוף אך אל תקטוף"

גבע מגלה את אלבום הפרחים המיוחד של סבתא רותי ומזמין את ארצי להציץ בו. יחד הם מגלים כיצד למדו תושבי ישראל לשמור על פרחי הבר בארץ ויוצאים לטיול פריחה קיצי במרומי החרמון

כתבה: אדר סטולרוֹ-מליחי

צילום ארכיון רשות הטבע והגנים

באביב האחרון יצאנו לטיול פריחה בשפלת יהודה. סבתא רותי שהצטרפה אלינו לטיול הפתיעה אותי כשידעה לזהות כמעט כל פרח שראינו. התלהבתי כל כך מבקיאאותה עד שהיא הבטיחה לרכוש למעני מדריך פרחים. בפעם אחרת שבה ביקרתי את סבתא קיבלתי את מדריך הפרחים בטקס מכובד. עם הספר היא הגישה לי קופסה גדולה מקושטת בתצלומי פרחים שנגזרו מעיתון. "מה זה?", שאלתי בסקרנות. "פתח את הקופסה וראה בעצמך". בתוך הקופסה מצאתי אלבום תמונות ישן, כזה שהתמונות בו מודבקות בניילון דביק כמו פעם. במקום תמונות היו מונחים באלבום עשורת מיני פרחים מיובשים. "סבתא, מה זה?", קראתי בהתרגשות אך גם בדאגה (ובמחשבותיי כבר חששתי מתגובתו של ארצי כשאספר לו... ואולי עדיף שלא אספר לו כלל שסבתא שלי קוטפת פרחים!). סבתא, שראתה אותי מבולבל ומופתע, אמרה: "אני מכירה אותך נכד יקר, אתה בטח חושש שקטפתי את הפרחים אף שאסור לעשות כן". "נכון", אמרתי במבוכה. "באמת קטפת?". סבתא לא ענתה ורק פתחה את העמוד הראשון של האלבום והצביעה על הכותרת המקושטת בפרחים צבעוניים שצוירה בעצמה לפני שנים רבות: "האלבום שייך לרותי, כיתה ו'". סבתא סיפרה שבילדותה היה נהוג לצאת אל הטבע ולקטוף פרחי בר, והרבה: "אהבנו במיוחד לקטוף רקפות וכלניות בשלל צבעים.

בשיעורי הטבע בבית הספר היינו יוצאים לשדה הקרוב וקוטפים חרצית או נרקיס כדי להתבונן בהם, לחקור אותם וללמוד אותם מקרוב. המורה לטבע לימד אותנו כיצד לייבש את הצמחים באלבום ועודד אותנו לאסוף כמה שיותר צמחים. עוד לא ידענו מה זה צמח שמור או צמח מוגן. רק כמה שנים מאוחר יותר, כשאיימא שלך הלכה אל הגן, החלו ללמד בגנים ובבתי הספר שאסור לקטוף פרחי בר וכך למדנו כלנו לצאת אל הטבע וליהנות מיפי הפריחה בלי לקטוף את הפרחים". רציתי מאוד להראות לארצי את האלבום ולשאול אותו אם הוא יודע שפעם היה אפשר לקטוף פרחים. ביקשתי את רשותה של סבתא והיא הסכימה, בתנאי שאשמור על האלבום משום שהוא יקר לה מאוד. הבטחתי ומיד התקשרתי לארצי. ארצי התייצב סקרן. הנחתי על השולחן את הקופסה של סבתא וארצי חיך. "תראה את גזירי העיתון שמקשטים את הקופסה", הוא אמר. "כל אחד מהם מספר על צמח אחר. אתה יודע גבע, הכתבות מהעיתון הן חלק ממסע פרסום מיוחד במינו שלימד את תושבי ישראל שאסור לקטוף פרחי בר ושחשוב לשמור עליהם". התאכזבתי קצת כי הבנתי ששוב לא אחדש לארצי דבר. לא התייאשתי ובחגיגות פתחתי את הקופסה ואמרתי: "הרשה לי להציג בפניך את אוסף הפרחים המיוחד של תלמידת כיתה ו', הלוא היא סבתא רותי", ומיד הוספתי: "כשהייתה בכיתה ו' היה מותר לקטוף פרחים!". ארצי חיך ואמר: "אל תדאג, סבתך אינה היחידה שקטפה כל כך הרבה פרחים. רבים עשו כמוה. בדיוק בשל כך הוחלט לאסור את קטיפת הצמחים". ארצי ידע לספר כי בראשית דרכה של רשות שמורות הטבע החל מנהלה הראשון עוזי פז, שומר טבע ידוע, לחפש דרך להגן על פרחי הבר. לו ולחבריו היה ברור שאם יימשך הקטיפה הרב, יבוא יום ופרחי הבר של ישראל ילכו ויתמעטו ואף ייעלמו מנופי הארץ. הם תכננו כרזה יפה ובה ציורים של פרחי בר, שבמרכזה הססמה: "צא לנוף אך אל תקטוף". הכרזה חולקה לכל מוסדות הציבור ונתלתה בכל גני הילדים ובתי הספר. הילדים חזרו הביתה ולימדו את ההורים שאסור עוד לקטוף את פרחי הבר.

שומרים על פרחי הבר צילום דורון ניסים

"זה בדיוק מה שסבתא שלי סיפרה", אמרתי. "היא שמעה מאיימא שלי שאסור עוד לקטוף פרחי בר ומאז היא אינה קוטפת יותר", אמרתי והגנתי על הסבתא הקוטפת. "עם הזמן", המשיך ארצי וסיפר, "נחקק חוק האוסר על קטיפת צמחים מוגנים. מי שקטף קיבל קנס!". "האם כל הפרחים מוגנים?", שאלתי. "לא", ענה ארצי. "אם כך, החוק אינו מגן על כל הצמחים", אמרתי בצער. "נכון", אמר ארצי. "החרצית, לדוגמה, אינה מוגנת". "אם כך אפשר לקטוף את החרצית?", שאלתי מופתע. "החוק אמנם אינו מגן על החרצית אבל אנחנו, בני האדם, כן. עלינו להימנע מקטיפת של כל צמח בלי קשר להיותו מוגן או לא". "למזלנו", הוסיף ארצי, "שטחים רבים משטחה של ישראל הוכרזו כגנים לאומיים וכשמורות טבע, וכל החי, הצומח או הדומם בתחומם נשמרים ומוגנים". הראיתי לארצי את מדריך הצמחים שקיבלתי מסבתא ותכננתי להשתמש בו כדי להכיר את הצמחים ששמרה סבתא רותי באלבום. עד מהרה הבנתי שאין בכך צורך משום שסבתא רותי, שהייתה תלמידה שקדנית, הקפידה

לציין את השמות ופרטי מידע מעניינים לצד הפרחים המיובשים. ליד כל פרח היא גם תיארה חוויה מעניינת, שסיפרה לי עוד על סבתא רותי בילדותה. אלבום הפרחים היה גם אלבום זיכרונות מיוחד והבנתי מדוע שמרה עליו כל השנים ומדוע ביקשה שאשמור עליו היטב. הפרחים היפים עשו לי חשק לצאת לטייל. "חבל שהגיע הקיץ", אמרתי לארצי, "נצטרך להמתין לאביב כדי לשוב וליהנות מהפריחה בטבע". ארצי חיך את חיוכו המסתיר סוד ולחש: "יש לי הפתעה בשבילך. יש מקום אחד בארץ שבו אפשר ליהנות מפריחה ייחודית גם בקיץ". "היכן?", שאלתי בחוסר סבלנות ובציפייה גדולה. "בהר החרמון כמובן. כשכאן מתחיל הקיץ, בפסגות החרמון המושלגות מתחיל האביב. השלג מפשר ופריחה מיוחדת מתחילה. פריחה שאפשר לראות רק שם". "אם כך", אמרתי, "טיולנו הבא יהיה לחרמון. עד אז אחפש מדריך מיוחד לפרחי החרמון או שפשוט אומין את סבתא רותי הידענית להצטרף". "מסכים", אמר ארצי והוסיף בצחוק: "עכשיו, כשאנחנו בטוחים שסבתא רותי לא תקטוף עוד פרחים, היא מוזמנת".

חפשו אותנו גם בפייסבוק